

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Strategian lähtökohtana oleva ajatus siitä, että metsät ovat monipuolisen hyvinvoinnin perusta ja tärkeässä roolissa, kun ratkaistaan toimeentuloa, huoltovarmuutta, ilmastonmuutosta, luontokatoa ja ihmisten terveyttä koskevia kansallisia ja globaaleja haasteita, on erittäin hyvä ja viesti metsien monipuolisesta merkityksestä olisi saatava vietyä kansallisesti entistä paremmin ja yhtenäisemmin myös EU tasolle.

Metsien merkitys on suuri energian huoltovarmuudessa ja energiamurroksessa kohti muita uusiutuvan energian muotoja. Ns. hoitorästit taimikoiden ja nuorten metsienhoidossa, takaavat tällä hetkellä riittävän ja kestäväen raaka-aineen energiakäyttöön. Tavoitteena energiantuotannossa ei kuitenkaan tule olla puunpolttoon perustuva energia tämän siirtymävaiheen jälkeen. Metsistä kestävästi saatavalle puuraaka-aineella on tulevaisuudessa suurempi merkitys energiakäyttöä korkeamman jalostusasteen tuotteissa.

Metsien merkitys hiilinieluna on merkittävä, mutta on huomattava, että ilman merkittäviä päästövähennyksiä ja fossiilisista raaka-aineista luopumista, millään nielulla ei voida estää eikä edes kovin suuresti hillitä ilmastonmuutosta. EU:n alueella hiilinielut ovat kasvaneet 1950 luvulta lähtien voimakkaasti, arvio vuodelle 2020 noin 345 miljoonaa tonnia (UNFCCC; Nabuurs et al. (2003): Temporal evolution of the European forest

sector carbon sink from 1950 to 1999. Global Change Biology (2003) 9, 152–160.). Samalla jaksolla päästöt ovat myös vähentyneet, mutta olivat silti vuonna 2020 noin 2,6 miljardia tonnia (Our World in Data). Ero on suuri ja voidaan kysyä riittääkö koko EU:n maa-ala päästöjen nielemiseen, vaikka se metsitettäisiin. Metsillä ja metsien tuotteilla on tärkeä rooli fossiilisten raaka-aineiden korvaamisessa, kompensatioissa.

Luonnonmonimuotoisuudelle metsät ovat tärkeitä. Tulevaisuudessa onkin kiinnitettävä entistä enemmän huomiota arvokkaiden elinympäristöjen tunnistamiseen ja käsittelyjen ulkopuolelle jättämiseen sekä luonnonhoitoon talousmetsissä suojeluverkostoa täydentävänä osana. Luonnonhoito menetelmiä on sisällytetty Pohjois-Karjalan alueelliseen metsäohjelmaan, joten kyseessä on osaamisen ja tiedon jalkauttaminen käytännön toimenpiteiksi.

Avoimen metsätiedon hyödyntäminen on avainasemassa metsätalouden ja metsäbiotalouden uudistumisessa ja monipuolistumisessa. Aineistoon on hyvä tulevaisuudessa saada kattavasti tietoja myös ei-puuaineisista ja aineettomista (kuten maisema) raaka-aineista. Tietoa tarvitaan yritystoiminnan monipuolistamisessa ja kehittämisessä.

Vaikuttaminen EU eri ohjelmiin, direktiiveihin ja strategioihin on tärkeää. Vaikuttamisen tulee olla kansallisesti yhtenäistä ja selkää ja alueiden osaamista tulee kuunnella sekä EU vaikuttamisessa että kansallisessa päätöksenteossa.

Luonnontuotteiden käytön lisäämisessä ja jalostusasteen nostamisessa on suuri liiketoimintapotentiaali ja myös kasvava halu toimijoiden joukossa. Tätä liiketoimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon metsänomistajan asema ja oikeudet ja varmistettava, että myös metsänomistaja hyötyy luonnontuotteiden käytön kehittämisestä. Harva liiketoiminta voi samalla tavalla perustua toisen maa-alueilla tuotettuun raaka-aineeseen, kuten marjat ja sienet, ilman, että kyseisen maan omistaja hyötyy siitä millään tavalla. Tällä ei kuitenkaan tarkoiteta yksittäisten ihmisten jokamiehenoikeudella tapahtuvaa luonnontuotteiden keräilyä. Metsänomistajan hyötyminen luonnontuoteliiketoiminnasta myös lisää kiinnostusta metsienhoitoon ja käsittelyyn hiilinieluja ja elinympäristöjä paremmin tukevalla tavalla.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Visio tukee hyvin uutta kansallista biotalousstrategiaa, jossa tavoitteena on kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä 2035 mennessä. Esille nostettu vastuullisuus ja kokonaisvaltainen kestävyys ovat tärkeitä teemoja. On hyvä, että kasvu viittaa myös ihmisen ja metsän itsensä hyvinvointiin ja terveyteen eikä ainoastaan talouteen. Kasvun perustuminen strategiassa esitettyyn hyvinvointitalouteen on hyvä sillä tulevaisuudessa talous ei voi enää perustua jatkuvaan kulutukseen kasvuun ja luonnonvarojen entisestään lisääntyvään käyttöön.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Päämäärät ovat kannatettavia ja myös Pohjois-Karjalan maakuntastrategissa ja maakuntaohjelmassa esiin nostettuja teemoja. Jotta metsätalous voi tulevaisuudessakin olla taloutemme perusta, on sen oltava vastuullista, kokonaiskestävää, uudistumiskykyistä, monipuolista ja korkeaan jalostusasteeseen sekä korkeatasoiseen tutkimukseen ja osaamiseen perustuvaa. Samalla on varmistettava metsäluonnon säilyminen monimuotoisena ja elinvoimaisena. Viestinnän ja tiedottamisen ja niiden vaikuttavuuden lisääminen ovat erittäin tärkeitä asioita. Ehdotuksessa on tässä kohdin hyvin nostettu esille nuoret ja heille viestinnän kohdistuminen. Nuorten rinnalle tulee

tärkeänä ryhmänä nostaa nykyisin hyvinkin erilaiset metsänomistajat ja heidän tietotarpeensa nyt esitettyä näkyvämmiin.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Hankesalkun kolme kärkihanketta kattavat hyvin metsästrategian vision ja tavoitteet. Kärkihankkeissa esitetyt toimenpiteet ovat hyvin konkreettisia. Metsien kasvu kärkihankkeen monet tavoitteet ovat hyviä vaikkakin melko perinteisiä ja tehokkuutta korostavia.

Talousmetsien luonnonhoidon keinot esitetään elonkirjon kärkihankkeessa. Esitetyt keinot ovat kannatettavia, mutta näin vahva erottelu saa miettimään korostaako tämä sitä, että tulevaisuudessakin taloudellinen toiminta ja monimuotoisuuden ylläpitäminen tapahtuisivat täysin eri alueilla. Tärkeää olisi tuoda esille, että talousmetsien luonnonhoito mahdollistaa taloudellisen ja ekologisen toiminnan samalla metsäalueella. Jos halutaan tukea mielikuvaa uudistuvasta metsätaloudesta, on luonnonhoidon keinojen oltava samalla tavalla ”arkipäiväisiä” metsänhoidon menetelmiä kuin perinteisetkin.

Metsäpinta-alan kasvattaminen on hyvä tavoite. Metsäpinta-alan pieneneminen maankäytön muuttuessa (erityisesti rakentaminen kaupunkien laajentuessa) on haaste hiilinielujen säilyttämiselle. Hiilinielutarkastelussa ja seurannassa olisikin hyvä tehdä näkyväksi syy, miksi hiilinielu pienenee tai kasvaa. Metsäkato luetaan herkästi varsinkin julkisuudessa tehometsätaloudesta johtuvaksi, vaikka taustalla olisi jokin muu syy.

Metsäalan uudistumisen edellytykseksi on hyvin nostettu tiedolla johtamisen ja ennakkoinnin merkitys. Paikkatiedon, tutkimuksen, osaamisen ja koulutuksen kehittäminen sekä viestinnän toteuttaminen kohderyhmän mukaan ovat tarpeellisia toimia.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Strategian toimeenpanon ja seurannan kohdassa tuodaan esille lähinnä eri ministeriöiden merkitys. Kuitenkin alueilla ja niiden toimijoilla on suuri rooli siinä, miten strategiassa esitetyt toimenpiteet omaksutaan ja jalkautetaan ja sovelletaan toimintaan.

Hirvonen Vili
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto